

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO.

50. Lanthanum

Predsednik kat. shoda dr. Hohnjec burno pozdravljen otvori zborovanje s pozdravom na v tako izvanredno v velikim številu zbrane zastopnike in branitelje katoliškega prepričanja. G. predsednik spominja zborovalce na dejstvo strahu, s katerim spremljajo naši nasprotniki vse naše katoliške shode. Za naše nasprotnike je vera samo zunanji verski obred, katerega se po svoji ljubi volji udeležujejo ali pa tudi ne, kateremu se pa podvržejo tako iz navade. Dr. Hohnjec pribija dejstvo, da se oklepajo naši nasprotniki balkanskega pojmovanja vere in po tem pojmovanju jim vera ni životvorno in vladujoče načelo za zasebno ter javno življenje. Ako bi naši nasprotniki tako pojmovali versko misel kot jo pojmujeemo mi in kakor se mora pojmovati, bi bili tudi obiskali mariborski kat. shod. Toda niso prišli vsi liberalci in svobodomiselci od zelenih samostojnejšev preko modro-belo-rdečih demokratov do rdečih socialnih demokratov. Ne samo da niso prišli, še jezijo se nad nami in zabavljajo in nas psujejo. Za klerikalce nas imajo ter naš shod psujejo kot klerikalno hujskarijo. Tako dokazujejo, da je klerikalizem istoveten s katolištvom. Če si veren in vesten katoličan, ki se vselej in povsod drži katoliških načel, te imenujejo klerikalca. Če si član III. reda, si potenciran klerikalec, si terciarlec in tercijska. Če si član ali članica Marijine družbe, si prenapet klerikalec in državi nevaren element. Orle je imenovalo te dni, ko so se vrnili z Brna, demokratsko časopisje papeževu gardo. Na mariborskem kat. shodu pa smo se vsi že od nasprotnikov opsovani klerikalci zbrali. Kdor psuje nasprotnika, kaže in razodeva, da se

Drugi dan v petek so se začele na telovadišču (stadionu) tekme med narodi. Tekem so se udeležile izbrane tekmovalne vrste Čehoslovakov, Jugoslovancev, Švicarjev, Belgijcev, Francozov, Amerikancev. Zmagali so Jugoslovanci! Netelovadci so napravili izlet v okolico Brna, posebno v Macobo, slovito podzemeljsko votlino, podobno naši Postojnski jami. Oddelek te jame je preplavljen z vodo, tako da se morajo obiskovalci jame voziti po njej s čolni. 103 Jugoslovancev, po večini Hrvatov in le 20 Slovencev, nas je šlo v petek v zlato Prago, odkoder smo se šele vrili v soboto ponoči. V Pragi so poprejšnji dan, v četrtek, čakali praški Orli z godbo in zastavami na kolodvoru na Jugoslovane, a žal nismo tisti

ga tudi boji. Da, bojijo se nas in svoj strah hočejo zakriti s psovanjem in zasmehovanjem. Nasprotniki imenujejo vse naše kat. shode klerikalne orožne vaje in s tem psovanjem nas mislijo razkrinkati in obsoditi. Mi jim pa odgovarjamo: prilično dobro ste pogodili bistvo in namen našega shoda. Da, zbrali smo se na orožno vajo. Pregledali bomo orožje, ki ga imamo na razpolago. Urili se bomo v uporabi tega orožja, da smo sposobni za boj, ko pride čas. In za kateri boj gre? Za boj proti in za katoliško cerkev. Mi tega boja nismo hoteli, mi ga nismo izzzvali. To so storili naši nasprotniki. To so tisti, ki so hoteli zaslužiti našo cerkev z zakonom o kancel-paragrafu, ki so ga sprejeli v centralistično ustavo. To so tisti, ki hočejo naši cerkvi vzeti vsa gmotna sredstva, potrebna za obstanek. To so tisti, ki hočejo kat. veri in njenim duhovnikom zabraniti vstop v šolo ter na vso moč delajo na to, da razkristijanijo mladeniško vzgojo. To so tisti, ki smatrajo predpisano udeležbo pri službi božji kot rešitev ustave in hočejo speljati našo mladino na pot verske smrti in nekrščanstva. Nasprotniki so nam vsilili boj, katerega mi sprejemamo in bomo stopili na bojišče kot branitelji naše sv. vere, cerkve in njenih pravic. Z uma svitlim mečem, z jekleno voljo, z dejanji bomo branili naše verske svetlinje. Niti najmanj se ne plašimo, a ne nas centralizatorji kot branitelje kat. misli psujejo za separatiste. To strašilo je, kakor vsako plašilo na sredi votlo, okoli ga pa nič ni. Avtonomisti smo, prepričani in dosledni. Fraza o centralizatorski jedinstvenosti nam ne imponira. Na damo se poedinstvenosti na škodo naše slovenske narodnosti in naše kat. vere.

Po navduševalnem govoru g. predsednika povzame besedo med živijo -klci, ploskanjem in navdušenimi pozdravi naš dr. Korošec.

Značilni stavki iz govora dr. Korošca.

Uvodoma omenja dr. Korošec nepovoljno kritiko shoda, češ, da je pozdravil Maribor tako mnogoštevilne manifestante katoliške misli samo s par zastavami. Pa ta hladnost nas ne sme plašiti, ker mariborski prepričano navdušeni katoličani ne posedajo hiš in raz klubov si ne morejo razobesiti zastav.

Dr. Korošec je nato spomnil zborovalce na prvi čas našega ujedinjenja, ko smo morali konstatirati dejstvo, da smo v naši novi državi katoličani v manjšini in ta katoliška manjšina ne uživa niti zaščite vladarske hiše, niti vlade. Baš radi tega, ker ne uživamo jugoslovanski katoličani zaščite od zgoraj, smo bili takoj v začetku ujedinjenja navezani na svojo lastno moč in odpomoč napram nasprotnikom, ki bi nas bili radi položili žive v grob. A že od leta 1918 sem uvidevajo naši nasprotniki, da tako goreče živih katoličanov, kot so jugoslovanski, ni mogoče pokopati, ampak k trajnemu počitku lega danes liberalizem, in na Mermoljevem posestvu rojeno in od Puceljvih volov pohojeno samostojno dete. Na last no moč in odporno silo navezani katoličani v Jugoslaviji si bomo s svojim vstrajnim delom na gospodarskem, kulturnem ter socialnem polju priborili v naši državi tako mesto, da se nas bo moralo vpoštovati ter spoštovati. Hočemo si priboriti jugoslovanski katoličani spoštovanje in upoštevanje, potem moramo na plan, na delo k zgradbi države, ki bo res gospodarska, kulturna in socialno pravična. Sicer nas psujejo nasprotniki kot protidržavne, a mi vsi vemo, da so ravno oni sami ne državotvorci, ampak gnili «tvorci» države, katere treba izrezati, iztisniti in jih nadomestiti z zdravim mesem in krvjo. Da odstranimo ali vsaj potisnemo v ozadje te državne «tvore», moramo katoličani s svojim gospodarstvom, kulturnim in socialnim programom v prve boje vrste.

Krmilarji čolna jugoslovanskega katolicizma sa naši škofje. Dr. Korošec se dotakne nato krivic, s katerimi obkłada beograjska pravoslavna vlada katoličane. Pri nas je n. pr. sedem škofij brez vladik, ker vlada noče po trditvi onih škofovskih kandidatov, katere jej je predložil Vatikan. Svoje zavlačevanje o potrditvi novih škofov opravičuje vlada z neresnično trditvijo o «protidržavnosti». Beograd zavlačuje sklep konkordata, potom kate-

rega bi se naj določilo med Rimom in Beogradom, katere pravice mora dati vlada katoličanom v naši državi. Radi zavlačevanja konkordata in imenovanja novih škofov moramo katoličani prositi sv. Očeta, da se potegne za pravice katoličanov preko vlade. Mi katoličani pa svarimo vlado ob pravem času, naj nas ne izziva in naj ne steza svojih rok po skali sv. Petra, ob kateri so se že opraskali pametnejši protikatoliški možje, kot so naši pravoslavni ministri.

Beograjska vlada pa ne krati nam katoličanom pravice samo z ozirom na škofo in konkordata, ampak nam hoče uničiti tudi duhovniški pomlad s tem, da le prav malenkostno podpira katoliška bogoslovja, medtem, ko daje pravoslavnemu svečeniškemu naraščanju vsega v izobilju.

Se bolj kot rimokatoličane preganja vlada naše grkokatoličke po Vojvodini in Dalmaciji, kjer je zaprla redovnikom šole ter bolnice. Dolžnost nas vseh katoličanov je, da zahtevamo, da se odstrani pravoslavna roka od kratega naših sto- in stoletnih pravic.

Dr. Korošec tudi naše vojake, ki služijo v Macedoniji, nimajo po vladni krivici prilike, da bi dostili svojim verskim dolžnostim.

Krivda, da se upa beograjska vlada zapostavljati 5 milijonov katoličanov, je tudi na jugoslovanski katoličanih, ki se med seboj premalo poznajo. V dobi kratega naših pravic bi morali vsi katoličani v Jugoslaviji zavzeti enotno fronto, in to bo le tedaj mogoče, ako se bomo enkrat med seboj spoznali. Za to medsebojno spoznanje vseh katoličanov naše države je potreben kat. shod vseh jugoslovanskih katoličanov, katerega naj skličejo drugo leto naši škofje. Za ta jugoslovanski kat. shod se moramo zanimati pred vsem mi Slovenci, ki nekako prednjačimo glede korajže med katoličani naše države.

Po pozivu dr. Korošca na naše škofo glede sklicanja velikega kat. shoda za drugo leto zaključuje naš voditelj svoje besede z geslom: Mi jugoslovanski katoličani si sicer ne želimo boja, a se ga tudi ne bojimo! Zato: pogum v srce in bojno kopje v roke! (Odo' ravanje in navdušeno ploskanje.)

Drugi govorniki.

Za navduševalne besede dr. Korošca se zahvali govorniku predsednik dr. Josip Hohnjec, ki preda nato besedo drugemu govorniku, uredniku Kremžarju. Gospod Kremžar je kazal zborovalcem na vzgledih nepregledno škodljivost in strup protikatoliškega časopisa za naš slovenski narod in pozval poslušalce na svojo protikatoliškemu tisku in klical staro in mlado na plan in na delo, da pridejo v katoliške družine katoliški listi!

Za urednikom Kremžarjem je pojasnil g. dr. Leskovar iz Maribora za sedanje čase velevažen predmet: «Potreba vere v javnem življenju». Ker naši nasprotniki nimajo vere, ne čutijo za svoja slaba dejanja odgovornosti in odtod vsa korupcija od zgoraj navzdol. Na Francoskem so tudi pred vojno zanimali potrebo vere v javnosti, vzeli duhovnikom pravico do politike in ko so enkrat to dosegli, so šli tako daleč, da svečeništva niso samo iztirali iz politike, ampak tudi iz cerkve, katero so mu zaklenili. Kakor na Francoskem svojčas, hočejo naši brezverni nasprotniki tudi pri nas vcepiti narodu zavest nepotrebe vere v javnosti, da bi ga potem pri pomanjkanju čuta odgovornosti še lažje izmotali. Da pri nas ne pride do iztrebljenja potrebe vere v javnem življenju, moramo katoličani pri prihodnjih volitvah poslati v parlament in na vladna mesta močve vere, ki bodo potem na odgovornih mestih tudi napram narodu se čutili odgovorne za svoja vodilna dejanja. Po navdušeno odobranjih besedah dr. Leskovarja je govoril gospod prof. Vesenjak o odnosih katoličanov napram šoli v naši državi. Govornik povdarja, da bi morala naša šola nadaljevati s pomočjo in sodelovanjem cerkve verskonravno vzgojo naše mladine od trenutka, ko jo prepustijo starši šoli v nadaljno življensko izobrazbo. Naša sedanja vlada pa hoče poteptati versko-nravno vzgojo naše nadebudne mladine in jo nadomestiti s čisto posvetnjaško polom učiteljev Sokolov. Proti koncu svojih besed povdarja govornik eno glasno zahtevo katoličanov: Veronauk naj podučuje v šoli katehet, učitelj pa ne sme podirati, kar je zgradil v mladih srcih vzvišenega veroučitelja. (Burno odobravanje.)

Gospodu govorniku se zahvali predsednik dr. Hohnjec,

dan vsled zamude vlaka prišli. Drugi dan nas niso slovesno sprejemali, a pokazali nam tem večjo ljubeznjivost, ko se nas vodili po Pragi in preskrbeli prenočišča. Videli smo Hradčane, prestolni grad starih čeških kraljev, Belvedere, galerijo slik in ogledali si vse druge znamenitosti mesta. Našo posebno pozornost je vzbujala ura na stolpu na stari mestni hiši. Vsako uro se pokažejo skozi lino vsi 12 apostoli, med tem pa zvoni smrt, ki je upodobljena pod uro, z zvonicom in opominja s tem Pražane na minljivost vsega posvetnega.

Nedeljski obhod po mestu.

Z veliko napetostjo je vse pričakovalo nedeljski sprevod po mestu, kjer se bi naj pokazala na zunaj moč in sila slovanskega Orlovstva. Točno ob 8. uri se je začel premikati sprevod. Vse ulice, ki so bile naprej določene za sprevod, so bile natlačene polne občinstva. Do 200.000 ljudi je čakalo na sprevod. Človek, ki je videl te ogromne mase, se je nehote prestrašil, kaj bo, ako nastane v taki ulici zmeda ali panika.

Sprevod so otvorili Orli-vojaki, za njimi Orli-legionarji, nato je pa korakala godba. Sledili so glavni oddelki sprevoda. Za dvema avtomobiloma orlovska konjenica, za konjenico kolesarji, nato zopet konjeniki v narodnih nošah.

Narodne noše.

Pred orlovstvom so korakale češkoslovaške žene in dekleta v narodnih nošah, Slovakinje, Hanakinje in slikoviti, pestri barvni so dale celi skupini posebno lice. Bilo jih je nad 640. Tako lepe narodne noše imajo le

Tuji gostje.

Navdušeno so pozdravljali tuje goste. Anglija je poslala svoje zastopstvo. Številna in lepa je bila delegacija katoliških Belgijcev, ki jih je šlo v sprevodu nad 300. Na čelu jim je šel trobentaški zbor in praporci. Korakali so naglo, živo in drobno in odgovarjali na pozdrave v češkem in svojem domačem flamskem jeziku. Viharno je množina pozdravljala Francoze, ki jih je prišlo nad 300. Za njimi je prišlo 12 Švicarjev. Manjša zastopstva so poslali Ruska in Poljska, večje in najlepše pa je bilo zastopstvo kat. Amerike. Zastopani so bili tudi Holanci in Ukrajinci.

Jugoslovani.

Sledil je močen oddelek rudarjev in nato dolge vrste Jugoslovancev (Hrvatov in Slovencev z dr. Korošcem na čelu). Ulice so odmevale gromovitih klicov in pozdravov, kjer je množica zaznala Jugoslovane. Sprejaj je korakalo 400 Orlov in Orlic, za njimi jugoslovanske narodne noše in civilni gostje. V avtu, ki je sledil temu oddelku, sta se peljala starosta češkoslovaškega Orla minister dr. Šramek in predsednik mednarodne zveze katoliških telovadnih društev Feliks van der Verhoven.

Češkoslovaški Orel.

Za dostojanstveniki — minister Dolansky, papeški nuncij Micara, olomuški nadškof dr. Stojan — so korakali strnjeni oddelki češkoslovaškega Orla. V sprevodu se je naštel 41.778 Orlov, ogromna množica, ki priča,

nakar prečita ravnatelj dr. Jerbivšek enoglasno sprejetje resolucije, kakor so jih poslušalci že z navdušenim pritrjevanjem potrdili na vseh dosedanjih katoliških shodih na Slovenskem Štajerskem.

Po sprejetih resolucijah zaključil shod predsednik in kaže zborovalcem na razliko med našim shodom v Mariboru in sokolskim zletom v Ljubljani. Sokolski zlet je podprla država z denarjem vseh davkoplačevalcev; mi pa zborujemo in se shajamo na svoje lastne stroške. V Ljubljani je bilo toliko in toliko izletnikov komandiranih, na katoliških shodih pa se zbira naše verno ljudstvo prostovoljno v obilnem številu, ne pod pritiskom od zgoraj, ampak iz ljubezni.

Zaključnim besedam predsednika gospoda dr. Hohnjeca so sledile litanije pred izpostavljenim Najsvetejšim, posvetitev presvetemu Srcu in zahvalna pesem.

Ob koncu treba povdariti, da je bila vstrajnost poslušalcev res požrtvovalna in bo rodila tudi sad utrditve katoliške zavesti ter navdušenja v srcih vseh, ki so poslušali govornike mariborskega katoliškega shoda.

Med zborovanjem na mariborskem katoliškem shodu je sprejel gospod dr. Korošec od ljubljanskega škofa prevz. g. dr. A. B. Jegliča brozoč s sledečo vsebino: «Vsem navdušenim zborovalcem pozdrav in blagoslov za stalen uspeh v borbi za naše krščansko prepričanje, za krščansko družino in solo ter krščansko časopisje. Jeglič, škof. Brzjavni pozdrav ljubljanskega škofa so sprejeli zborovalci z velikim navdušenjem.

Naša zborovanja.

PODZVEZNI ORLOVSKI TABOR V CELJU

v nedeljo, dne 27. avgusta 1922.

Zbirališče od pol 8. do pol 9. ure dopoldne pri kolo-dvoru.

Sprevod po mestu.

Ob 9. uri sv. maša s cerkvenim govorom na Glavnem trgu. Pri maši svira godba Dravske divizije pod osebnim vodstvom g. kapelnika dr. Čerina.

Po maši tabor na Dečkovem trgu.

Ob pol 3. uri popoldne javna telovadba na Glaziji. Nastop članov in članic. Proste vaje in orodna telovadba.

Po telovadbi ljudska veselica s srečolovom.

Vstopnina: Sedeži 5 din., stojišča 2 din.

Istega dne (27. avg.) bo v Slovenski Bistrici velik katoliški shod. Slovesnost se bo vršila takole: Ob pol 9. uri se zberejo udeleženci pri samostanski cerkvi, odkoder bo procesija z Najsvetejšim na zborovališče k župnijski cerkvi. Po procesiji pridiga: C. g. Pavel Živornik iz Maribora. Po pridigi sv. maša. Po sv. maši govorijo gospodje: dr. Jos. Hohnjec, Franjo Žebot, dr. Josip Leskovar in glavni urednik Franc Smodej iz Ljubljane. Po zborovanju litanije Presv. Srca Jezusovega, posvetitev božjemu Srcu, zahvalna pesem in sv. blagoslov.

3. septembra se vrši v Murski Soboti velik Mladeniški tabor, pri katerem sodelujeta prekmursko in ljutomersko orlovsko okrožje. Tabor je združen z javno telovadbo. Sprevod: Ob 5. uri zjutraj budnica; ob 9. uri sprejem gostov. Ob pol 10. uri služba božja. Ob pol 11. uri mladeniški tabor na prostem pred katoliško cerkvijo. Med drugimi govori tudi narodni poslanec gospod dr. Jos. Hohnjec iz Maribora. Zapisega članov Orla. Ob pol 2. uri obhod po mestu. Popoldan ob 1. uri telovadba, nato prosta zabava v Szaparyjevem parku. Sodeluje orlovska godba iz Ljutomer, pevski in tamburaški zbor iz Gor. Radgone, Sv. Jurja ob Ščavnici in Križevcev. V slučaju slabega vremena se vrši popoldanska prireditev v hotelu Dobrai.

3. septembra se vrši v Brezicah ob Savi katoliški shod za vse Posavje. Od 9. do pol 10. ure zbiranje udeležencev v bližini kolodvora. Ob pol 10. uri sprejem gostov, nato svečan sprevod z godbo in praporci v mesto. Ob pol 11. uri: Na dvorišču grajsčine Edmunda Atemsa pridiga in sveta maša. Po maši zborovanje, na katerem govorijo gospodje: dr. Anton Korošec, profesor Vesenjak in glavni urednik Smodej. Ob sklepu litanije in posvetitev presv. Srcu Jezusovega.

V nedeljo, dne 3. septembra priredi šentlovrenški odsek Orla večjo prireditev za vso Dravsko polje s sledečim sporedom: 1. Ob 9. uri slovesna sveta maša, pri kateri bodo Orli pristopili k svetemu obhajilu. 2. Govor gospoda po-

kako zelo se je že razširil češkoslovaški Orel med ljudstvom. Vseh udeležnikov v sprevodu je bilo nad 50 tisoč, v sprevodu je korakalo poleg fanfar 24 godb in 203 orlovske zastave. Sprevod se je valil kakor mogočna reka na telovadišče, kjer je bil v godbenem paviljonu prirejen altar.

Sv. maša in blagoslov prapora.

Sv. mašo je služil papežev nuncij Micara, asistirajo mu škof Njarađi, nadškof dr. Stojan in škof Aksamovič. Po sv. maši je blagoslovil nuncij skupni prapor češkoslovaškega Orla, skupni prapor jugoslovanskega Orla, ki ga je češkoslovaški Orel podaril jugoslovanskemu, prapor Orlov-legionarjev, ter krasni ameriški prapor, ki so ga Amerikanci poslali Čehoslovakom.

Javna telovadba. — Nad 120.000 gledalcev pri telovadbi.

Popoldne je bila isti dan javna telovadba. Ze pred 3. uro ni bilo več vstopnic dobiti, ogromna množica 120.000 ljudi je zasedla tribune in stojišča. Nastopilo je skupno nad 5000 Orlov in 3000 Orlic. Skupni nastop take množice telovadcev je množice naravnost fascinant. Nastopili so s svojimi vajami tudi Francozi, Švicarji, Amerikanci, Belgijci, ki so vzbujali veliko navdušenje. Telovadba je napravila na vse neizbrisne vtis ter pričala vse o velikanskem razmahu orlovskih armad.

Zmaga Jugoslovancev.

V ponedeljek so se vršile mednarodne tekme posameznikov. Prvo mesto je dosegel slovenski Orel Ivo Kemmavner, drugo Švicar, tretje Belgijec, četrto tudi Belgijec in peto Čeh. Tudi pri nižjih in višjih vrstah so